

Jaká jsou nejčastěji doporučovaná očkování?

Nejčastěji se doporučuje nechat se očkovat proti meningokokovým infekcím, klíšťové encefalitidě, žloutence typu A a B, proti chřipce a proti pneumokokovým infekcím. Všechna tato očkování mohou až na výjimky dostat lidé od narození až do stáří. O doporučené očkování je možné požádat u praktického lékaře pro děti a dorost nebo u praktického lékaře pro dospělé. Očkuje se také ve zdravotních ústavech (bývalé hygienické stanice) nebo v dalších očkovacích centrech. Pokud nejsou tato očkování uváděna ve vyhlášce, jako jsou například očkování proti chřipce a pneumokokovým infekcím v domovech důchodců, musí si je člověk zaplatit sám. Vybraným skupinám obyvatel, které jsou v nejvyšším riziku infekce, částečně přispívají na úhradu vakcíny zdravotní pojišťovny.

K méně často doporučovaným očkováním patří očkování proti planým neštovicím u některých dětí, ale hlavně u dospělých, kteří toto onemocnění doposud neprodělali. Plané neštovice mohou totiž v dospělém věku probíhat velmi těžce a způsobit vážné komplikace. Mezi další nejčastěji doporučovaná očkování patří ta, která lze podat před cestou do zahraničí. Kromě již zmíněných vakcín proti žloutence typu A a B sem patří i očkování proti břišnímu tyfu, žluté zimnici, vzteklině, choleře a japonské encefalitidě.

Proč se očkuje proti meningokokům a na jak dlouho to chrání?

Meningokoková onemocnění vyvolává bakterie *Neisseria meningitidis*. Je známo více druhů tohoto onemocnění. Podle subtypu původce jsou označovány velkými písmeny. V České republice se nejčastěji vyskytují dva subtypy meningokoka – C a B. Proti subtypu B neexistuje v našich podmínkách očkovací látka. V menší míře se vyskytují onemocnění způsobovaná subtypem A, mnohem častější jsou však v oblasti subsaharské Afriky. Obdobná situace jako v České republice je i v okolních evropských státech.

Bakterie, které meningokokové onemocnění způsobují, jsou velmi nebezpečné. Často se užívá označení invazivní. Buňky imunitního systému člověka nejsou schopny původce této nemoci spolknout a zničit ve chvíli, kdy se na něj nenaváží protilátky. Očkovací látka tyto protilátky vytváří. Meningokokové nákazy se přenášejí vzdušnou cestou, tedy jako běžné infekce dýchacích cest. Bakterie *Neisseria meningitidis* se přirozeně vyskytuje v nose či krku u zhruba 10 % populace. Tito lidé jsou jen nosiči, nemají příznaky nemoci, bakterie jim nezpůsobuje vážnější potíže. Proč se tato nebezpečná nákaza u někoho vyvine a jiného naopak »nechá být«, není dosud zcela jasné. Nákaza ale často propukne u člověka, který nedávno prodělal nějaký vážnější zánět horních cest dýchacích nebo byl oslaben, třeba i náročnější fyzickou aktivitou. Mnozí nakažení se také zúčastnili kolektivních akcí či pobytu mezi větší skupinou lidí. Řada onemocnění vzniká na táborech, lyžařských zájezdech nebo po návštěvě diskoték. Pokud se ve větší skupině lidí sejde několik nosičů, bakterie se posílí a zaútočí na člověka. To je zřejmě také jedním z důvodů, proč velmi často onemocní mladí lidé ve věku od 15 do 25 let. Onemocnění někdy probíhá tak rychle, že může mladý člověk během několika hodin zemřít.

Důležitou cestou, jak se před touto nemocí chránit, je proto očkování, zejména pak u mladých lidí mezi 15 a 25 lety. Konjugované očkovací látky proti subtypu C vytvářejí silnou imunitní odpověď a po jedné dávce je člověk chráněn na dobu přibližně deseti let. V České republice jsou dostupné dvě očkovací látky, a to NeisVac-C a Menjugate. Při použití kombinované polysacharidové očkovací látky A + C (Meningococcal polysaccharide vaccine A + C) se vytváří imunitní odpověď jen na dobu asi tří let a poté je třeba znovu přeočkovat.